

İVAN TURGENYEV

BABALAR VE  
OĞULLAR



Çeviri: AYŞE HACIHASANOĞLU



İVAN TURGENYEV  
BABALAR VE  
OĞULLAR

Can Klasik

*Babalar ve Oğullar*, İvan Turgenyev

Rusça aslından çeviren: Ayşe Hacıhasanoğlu

*Ottsy i deti*

© 2010, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2010

16. basım: Şubat 2021, İstanbul

Bu kitabın 16. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Faruk Duman

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative ([www.lom.com.tr](http://www.lom.com.tr))

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-3951-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah., Eski Büyükdere Cad., İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[canyayinlari.com/9789750739514](http://canyayinlari.com/9789750739514)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

Sertifika No: 43514

İVAN TURGENYEV  
BABALAR VE  
OĞULLAR

ROMAN

Rusça aslından çeviren  
Ayşe Hacıhasanoğlu

♥can

İvan Turgenyev'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

*Avcının Notları*, 2007

İVAN TURGENYEV, 1818'te Rusya, Oryol'da doğdu. Üç yıl Berlin'de öğrenim gördükten sonra ülkesine toprak köleliğine karşı, Batı yanlısı bir liberal olarak döndü. Dönemin ünlü eleştirmeni Vissarion Belinskiy'den büyük destek gören Turgenyev, uluslararası üne erişen ilk Rus yazar oldu. 1840'lar ve 1850'lerde aralarında *Avcının Notları*'nin de bulunduğu, köy yaşamı ve köylüleri anlattığı öyküleriyle tanındı. 1860'ta yayımlanan *Devrim Öncesi* adlı romanı, genç aydınların karşılaştığı sorunları ve Rusya'nın büyük değişim öncesindeki durumunu konu alıyordu. En önemli romanı *Babalar ve Oğullar*'da (1862), kuşaklar arasındaki çatışmayı derinlemesine sergiledi. Tolstoy ve Dostoyevski ile olan kavgaları ve Rusya'daki edebiyat çevrelerine yabancılaşması sonucunda, yaşamının son yirmi yılını Baden-Baden ve Paris'te geçirdi. *Duman* (1867) adlı romanında, Rus aydınlarının hem sağ hem de sol kanatlarının karikatürlerini çizdi. Paris'te George Sand, Gustave Flaubert, Goncourt kardeşler, genç Émile Zola ve Henry James gibi yazarlarla yakınlık kurdu. 1883'te Paris yakınlarında, Bougival'de öldü.

AYŞE HACIHASANOĞLU, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü 1973 yılında bitirdikten sonra yedi yıl çevirmen olarak SSCB Büyükelçiliği Basın Bürosu'nda çalıştı. Bu dönemde *Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi* ve *Bir Karagün Dostluğu* çevirileri yayımlandı. Daha sonra çalıştığı bankadan emekli oluncaya dek çeviriye ara verdi. Dostoyevski'den *Karamazov Kardeşler* ve *Uysal Kız*; Tolstoy'dan kısa öyküler, *Kafkas Esiri* ve *Diriliş*; Turgenyev'den *Babalar ve Oğullar*; Maksim Gorki'den seçme öyküler *Makar Çudra*, *Bozkırda*, *Seyirciler*, *Amerika'dan İtalya'ya*, *Edebi Portreler* ve Aleksandr Bogdanov'dan *Kızıl Yıldız* çevirileri arasındadır.





# I

Toz içinde kısa bir palto ve kareli pantolon giymiş kırk yaşlarındaki beyefendi, 20 Mayıs 1859 günü ... şosesindeki hanın alçak sundurmasına şapkasını giymeden çıkararak, çenesinde beyazımsı tüyleri ve küçücük donuk gözleri olan genç ve tombul yanaklı uşağına, "Hâlâ görünmedi mi Pyotr?" diye soruyordu.

Kulağında firuze taşlı küpesi, pudralanmış, renk renk boyalı saçları, saygılı hareketleriyle, kısacası iyi eğitim görmüş en yeni kuşaktan bir insan olduğunu her şeyiyle ortaya koyan uşak, yola doğru kibirli kibirli baktı ve "Hayır, efendim, görünmedi," diye yanıtladı.

"Görünmedi mi?" diye yineledi beyefendi.

"Görünmedi," diye ikinci kez yanıtladı uşak.

Beyefendi derin bir nefes aldı ve küçük sıraya çöktü. O, ayağını altına almış, düşünceli düşünceli çevresine bakarak otururken biz de okurumuza onu tanıtalım.

Adı Nikolay Petroviç Kirsanov'du. Handan on beş verst uzaklıkta iki yüz canlık ya da köylülerle bölüştüğünden bu yana kendisinin "çiftlik" diye adlandırdığı iki bin dönümlük güzel bir mülkü vardı. Babası 1812 Savaşı'na katılmış bir general, az buçuk okumuş, kaba ama kötü kalpli olmayan bir Rus'tu. Hayatı boyunca ağır, pis işlerle uğraşıp durmuş, önce bir tugayı, sonra tümeni ko-

muta etmiş, hep taşrada yaşamış ve buralarda rütbesinin etkisiyle oldukça önemli rol oynamıştı. Nikolay Petroviç, ileride bahsedeceğimiz ağabeyi Pavel gibi, Rusya'nın güneyinde doğmuş ve on dört yaşına kadar evde, yalnızca dalkavuk yaverlerle alaydaki ve karargâhtaki diğer kişiler tarafından eğitilmişti. Kolyazin ailesinden gelen annesi, kızlığındaki adıyla Agathe, general karısı olduğunda ise Agafokleya Kuzminişna Kirsanova, "kumandan anneler" dendi. Şatafatlı başlıklar ve hışır hışır ipek elbiseler giyerdi. Kilisede haça en önce o yaklaşır, yüksek sesle ve çok konuşurdu. Sabahları çocukların elini öpmesine izin verir, geceleyn onları takdis ederdi. Kısacası kendi keyfine göre yaşardı. Nikolay Petroviç, bir generalin oğlu olarak (cesaret bakımından herhangi bir üstünlük göstermediği gibi ayrıca "ödlek" lakabını kazanmış biri olduğu halde) tıpkı ağabeyi Pavel gibi orduya girmek zorunda kalmıştı ama tam tayiniyle ilgili haberin geldiği gün bacağını kırmış ve iki ay yatakta yattıktan sonra hayatı boyunca "birazcık topal" kalmıştı. Babası onunla uğraşmaktan vazgeçmiş ve sivil kalmasına izin vermişti. On sekiz yaşını doldurur doldurmaz da onu Petersburg'a götürmüş ve üniversiteye yerleştirmişti. İki delikanlı, önemli bir memur ve anne tarafından kuzenleri olan İlya Kolyazin'in uzaktan gözetimi altında aynı evde yaşamaya başladılar. Babaları tümenine ve karısına geri döndü ve oğullarına ancak arada sırada yazıcıların geniş geniş yazılarıyla kaplı, dört köşe büyük gri kâğıtlar gönderdi. Bu dört köşe kâğıtların alt köşesinde uçları bükülü harflerle özene bezene yazılmış "Tümgeneral Pyotr Kirsanov" yazısı dikkati çekerdi. Nikolay Petroviç, 1835 yılında üniversiteden mesleğe aday olarak çıktı. Başarısız bir teftiş yüzünden emekliye ayrılmış olan General Kirsanov da aynı yıl yerleşmek üzere karısıyla birlikte Petersburg'a geldi. Tam Tavriçeskiy Bahçesi'nin

yanında bir ev kiralayıp İngiliz Kulübü'ne üye yazılmıştı ki, beyin kanamasından öldü. Agafokleya Kuzminişna da onun hemen ardından gitti: Başkent'in renksiz yaşamına alışamamıştı; emeklilik yaşamının kasveti kadıncağızı yiyip bitirmişti. Bu arada Nikolay Petroviç, ana babası daha hayattayken biraz da onları üzecek şekilde eski ev sahibi, memur Prepolovenskiy'in şirin ve deyim yerindeyse kültürlü kızına âşık olmuştu: Kız, dergilerin "Bilim" köşesinde ciddi makaleler okuyordu. Matem süresi dolar dolmaz bu kızla evlendi ve babasının onu torpille yerleştirdiği Bayındırlık Bakanlığı'ndan ayrılıp Maşasıyla birlikte önce Orman Enstitüsü civarındaki bir sayfiye evinde, sonra kentte, tertemiz merdivenli ve serin misafir odalı küçük ve güzel bir dairede, sonunda temelli yerleştiği ve kısa bir süre içinde oğlu Arkadiy'in doğduğu köyde rahat bir yaşam sürdü. Karıkoca çok güzel ve sakin bir şekilde yaşıyorlardı: Birbirlerinden hemen hemen hiç ayrı kalmıyor, birlikte kitap okuyor, dört el piyano çalıyor, düetler söylüyorlardı; Maşa çiçek dikeyor ve kuşlara bakıyordu. Nikolay Petroviç arada sırada ava gidiyor ve çiftlik işleriyle uğraşıyordu. Arkadiy de güzel ve sakin bir biçimde büyüyüp geliyordu. 1847 yılında Kirsanov'un karısı vefat etti. Nikolay Petroviç bu darbeyi çok zor atlattı, birkaç hafta içinde saçları ağardı; biraz oyalanmak için tam yurtdışına gitmeye hazırlanıyordu ki... 1848 yılı gelip çattı. İster istemez köye geri döndü ve oldukça uzun bir süre hiçbir şey yapmadan oturduktan sonra çiftlikte birtakım değişiklikler yapmakla uğraştı. 1855 yılında oğlunu üniversiteye götürdü; hemen hemen hiç dışarı çıkmadan ve Arkadiy'in genç arkadaşlarıyla arkadaşlık etmeye çalışarak onunla birlikte üç kış Petersburg'da oturdu. En son kış Petersburg'a gidemedi. Ve işte şimdi onu 1859 yılının Mayıs ayında artık saçları tamamen kırlaşmış, şişmanlamış ve hafifçe

beli bükülmüş olarak görüyoruz: Bir zamanlar kendisi gibi meslek adayı unvanını almış olan oğlunu bekliyor. Uşak, nezaket duygusu yüzünden, belki de efendisinin gözü önünde kalmak istemediğinden kapıya çıkmış ve piposunu yakmıştı. Nikolay Petroviç başını eğdi ve merdivenin köhne basamaklarına bakmaya başladı: İri, alaca renkli bir piliç, büyük sarı ayaklarını sıkı sıkı basarak ağır ağır dolaşıyordu; pislik içinde bir kedi nazlı nazlı korkuluğa tünemiş, ona düşman gözlerle bakıyordu. Güneş yakıcıydı; hanın yarı karanlık sundurmasından sıcak çavdar ekmeği kokusu yayılıyordu. Bizim Nikolay Petroviç hayallere dalmıştı. “Oğlum... diplomasını aldı... Arkaşa...” Zihninde durmadan bunlar dönüp dolaşıyordu; başka bir şey düşünmeye çalışıyordu ama yine aynı düşünceler geri geliyordu. Rahmetli karısı aklına geldi... “O göremedi!” diye fısıldadı hüzünle... Tombul, kır bir güvercin yola kondu ve kuyunun yanındaki su birikintisinden acele acele su içmeye koyuldu. Nikolay Petroviç güvercini izlemeye başladı ama kulağı yaklaşmakta olan tekerleklerin sesini yakalamıştı...

“Galiba geliyorlar, efendim,” diye haber verdi uşak kapının altından görünerek.

Nikolay Petroviç ayağa fırladı ve gözlerini yola dikti. Üç at koşulmuş bir araba görüldü; arabanın içinde bir öğrenci kasketinin siperliği, sevilen bir insanın tanıdık yüzü görünüp kayboldu...

“Arkaşa! Arkaşa!” diye bağırdı Kirsanov. Koşuyor ve el sallıyordu... Birkaç dakika sonra dudakları, genç meslek adayının sakalsız, tozlanmış ve güneş yanığı yanağına yapışmıştı.

## II

Babasının okşamalarına neşeyle karşılık veren Arkadiy, yolculuk yüzünden birazcık kısılmış ama çın çın öten delikanlı sesiyle, "İzin ver de silkeleneyim babacığım, seni de toz içinde bırakacağım," dedi.

Nikolay Petroviç tatlı tatlı gülümseyerek, "Zararı yok, zararı yok," dedi ve oğlunun kaputunun yakasına ve kendi paltosuna iki kez eliyle vurdu. "Göster kendini, söyle göster kendini bakalım," diye ekledi geri çekilerek. Ardından aceleci adımlarla hana doğru yürüdü ve "Buraya, buraya gelin, hadi atları hemen hazırlayın," diye seslendi.

Nikolay Petroviç, oğlundan çok daha telaşlı görünüyordu; biraz şaşırmış, korkmuş gibiydi. Arkadiy onu durdurdu.

"Babacığım," dedi, "izin verirsen seni yakın arkadaşım Bazarov'la tanıştırayım. Mektuplarımda sık sık sana ondan bahsetmiştim. Öyle nazik ki, konuğumuz olmayı kabul etti."

Nikolay Petroviç hemen döndü ve sırtında püsküllü uzun pardösüsüyle arabadan henüz inmiş olan uzun boylu adama yaklaşarak onun hemen uzatmadığı kırmızı çıplak elini kuvvetlice sıktı.

"Çok memnun oldum," diye başladı söze, "ve bizi ziyaret etmekle gösterdiğiniz iyi niyet için teşekkür ederim; umarım ki... Adınızı ve baba adınızı öğrenebilir miyim?"

"Yevgeniy Vasilyev," diye yanıtladı Bazarov, tembel ama erkekçe bir sesle ve pardösüsünün yakasını açıp bütün yüzünü Nikolay Petroviç'e gösterdi. Geniş bir alna, yukarıya doğru yassı, aşağıya doğru sivrilen bir burna, yeşilimsi iri gözlere ve kum renginde sarkık favorilere sahip

bu uzun ve zayıf yüz, sakın bir gülümsemeyle hareketlendi ve kendine güvenini ve zekâsını ortaya koydu.

“Umarım, bizde sıkılmazsınız, Sayın Yevgeniy Vasiljeviç,” diye devam etti Nikolay Petroviç.

Bazarov’un ince dudakları oynar gibi oldu ama hiçbir şey söylemedi ve sadece kasketini biraz yukarı kaldırdı. Uzun ve gür, koyu sarı saçları geniş kafatasının iri kıvrımlarını gizlemiyordu.

“Ne dersin Arkadiy,” diye tekrar konuşmaya başladı Nikolay Petroviç oğluna dönerek, “atları hemen koşalım mı? Yoksa dinlenmek mi istersiniz?”

“Evde dinleniriz, babacığım; atları koşmalarını söyleyin.”

“Hemen, şimdi,” diye atıldı babası. “Hey, Pyotr, duyor musun? Emret, birader, daha çabuk olsunlar.”

Mükemmel yetiştirilmiş bir uşak olarak küçükbeyin elini öpmek için yanına gelmeyip sadece uzaktan onu selamlamış olan Pyotr, tekrar kapının arkasında kayboldu.

Arkadiy’in hancı kadının getirdiği demir maşrapadan su içtiği, Bazarov’un ise piposunu yaktığı ve atları çözen arabacıya yaklaştığı bir sırada Nikolay Petroviç telaşlı bir şekilde, “Buraya arabayla gelmiştim,” dedi, “ama senin araban için de üç tane at bulunur. Yalnız benim arabam iki kişilik, bilmem ki, arkadaşın...”

“O öbür arabayla gider,” dedi Arkadiy alçak sesle. “Rica ederim, ona karşı teklifsiz ol. Harika bir delikanlıdır, son derece sade biridir, göreceksin.”

Nikolay Petroviç’in arabacısı atları dışarı çıkardı.

Bazarov, arabacıya dönerek, “Hadi kımılta kabasakal!” dedi.

Ellerini gocuğunun arka ceplerine sokmuş orada dikilen öteki arabacı, “İşitiyor musun Mityuha, beyefendi sana ne ad verdi? Sen de kabasakalsın hani,” dedi.

Mityuha şapkasını sallamakla yetindi ve ter içindeki ortadaki atın dizginlerini çekti.

“Canlanın, canlanın, çocuklar, acele edin!” diye bağırdı Nikolay Petroviç, “Birer votkalık bahşiş alacaksınız!”

Birkaç dakika içinde atlar koşulmuştu; baba oğul arabaya yerleştiler; Pyotr, arabacının yanına çıktı; Bazarov öteki arabaya atladı, kafasını deri yastığa gömdü. İki araba da yola koyuldu.

### III

Nikolay Petroviç, Arkadiy’in kâh omzuna kâh dizine dokunarak, “Demek öyle, sonunda diplomanı aldın ve eve döndün,” dedi. “Nihayet!”

Kendisini saran samimi, hemen hemen çocuksu sevince rağmen konuşmayı, bir an önce duygulandırıcı konulardan günlük konulara geçirmek isteyen Arkadiy, “Amcam nasıl peki? İyi mi?” diye sordu.

“İyi. Benimle birlikte seni karşılamaya gelecekti ama nedense vazgeçti.”

“Ya sen, beni çok mu bekledin?” diye sordu Arkadiy.

“Beş saat kadar.”

“Benim iyi yürekli babacığım!”

Arkadiy, çevik bir hareketle babasına döndü ve şapırtıyla yanağından öptü. Nikolay Petroviç sessizce güldü.

“Sana öyle güzel bir at hazırladım ki!” diye tekrar söze başladı Nikolay Petroviç. “Göreceksin. Odan da duvar kâğıdı kaplandı.”

“Bazarov için oda var mı?”

“Onun için de bulunur.”

“Babacığım, lütfen onu sev. Onun dostluğuna ne derece değer verdiğimi sana anlatamam.”

“Onunla yakınlarda mı tanıştın?”

“Geçenlerde.”

“Zira geçen kış onu görmemiştim. Ne iş yapıyor?”

“Asıl konusu, doğa bilimleri. Ama her şeyi bilir. Gelecek yıl doktora vermek istiyor.”

“Aa! Demek tıp fakültesinde,” dedi Nikolay Petroviç ve sustu. “Pyotr,” diye seslendi ve elini uzattı, “şu gideler bizim köylüler değil mi?”

Pyotr, beyin gösterdiği tarafa baktı. Gemsiz atların koşulu olduğu birkaç araba dar orman yolunda hızla gidiyordu. Her arabada bir, çok çok da iki köylü iliksiz gocukları sırtlarında oturuyorlardı.

“Aynen öyle, efendim,” dedi Pyotr.

“Nereye gidiyor bunlar, kente mi dersin?”

“Galiba kente gidiyorlar. Meyhaneye,” diye de küçümseyerek ekledi ve sanki arabacıyı kastediyormuş gibi hafifçe ona doğru eğildi. Ancak beriki kılını bile kıpırdatmadı: Arabacı, yeni düşünceleri paylaşmayan eski zaman adamlarındandı.

Nikolay Petroviç oğluna dönerek, “Bu yıl köylülerle sıkıntım pek çok,” diye devam etti. “Vergilerini ödemi-  
yorlar. Ne yaparsın?”

“Peki ücretli işçilerinden memnun musun?”

“Evet,” dedi Nikolay Petroviç dışlerinin arasından. “İşin kötüsü onları da kıskırtıyorlar: Hâlâ gerçek anlamda çaba göstermiyorlar. Koşumları mahvediyorlar. Yine de toprağı sürdüler, ziyarı yok. Buğdayı öğütünce unumuz da olacak. Yoksa çiftçilik artık seni ilgilendirmeye mi başladı?”

Son soruya yanıt vermeyen Arkadiy, “Buralarda gölgelik yok, sizin derdiniz bu,” dedi.



“Kuzey tarafta balkonun üzerine büyük bir tente taktım,” dedi Nikolay Petroviç, “artık yemeğimizi açık havada yiyebiliyoruz.”

“Yazlığa gitmiş gibi olacak desene... yine de bunların hepsi önemsiz şeyler. Fakat burada ne hava var! Nasıl da güzel kokuyor! Doğrusu, bence dünyanın hiçbir yeri buralar gibi kokmaz! Ya buradaki gökyüzü...”

Arkadiy birden durdu, geriye doğru kaçamak bir göz attı ve sustu.

“Elbette,” dedi Nikolay Petroviç, “sen burada doğdun, buradaki her şey sana özel görünmeli...”

“Hayır, babacığım, insan nerede doğarsa doğsun fark etmez.”

“Ama...”

“Hayır, hiç fark etmez.”

Nikolay Petroviç, oğluna yan yan baktı. Aralarındaki konuşma tekrar başlayıncaya kadar araba yarım verst gitmişti.

“Sana yazmış mıydım, hatırlamıyorum,” diye söze başladı Nikolay Petroviç, “eski dadın Yegorovna vefat etti.”

“Sahi mi? Zavallı ihtiyarcık! Ya Prokovyiç, sağ mı?”

“Sağ, hem hiç değişmedi. Hep öyle vır vır edip duruyor. Maryino’da büyük değişiklikler bulamayacaksın.”

“Kâhyan gene aynı mı?”

“Bak işte bir tek kâhyayı değiştirdim. Kölelikten kurtulmuş eski uşaklarımızı daha fazla tutmamaya ya da en azından onlara sorumluluk gerektiren görevler vermemeye karar verdim.” (Arkadiy gözleriyle Pyotr’u işaret etti.) “*Il est libre, en effet*”<sup>1</sup> dedi alçak sesle Nikolay Petroviç. Bu sırada eliyle alınını ve kaşlarını ovuşturdu.

1. (Fr.) O gerçekten özgürdür.

Bu hareket onda her zaman bir mahcubiyet işaretiydi. “Biraz önce sana Maryino’da değişiklik bulamayacağını söylemişim. Bu tamamen doğru değil. Sana önceden haber vermeyi görev sayıyorum. Her ne kadar...”

Bir an durakladı ve daha sonra Fransızca devam etti.

“Sert bir ahlakçı, benim açık yürekliliğimi yersiz bulur ama birincisi, bunu gizlemek olanaksız, ikincisi ise sen de bilirsin ki, bir babanın oğluya ilişkileri konusunda benim daima özel ilkelerim olmuştur. Bununla birlikte beni kınamakta elbette haklı olabilirsin. Benim yaşımda... Kısacası bu... bu kız, herhalde artık senin de adını duyduğun bu kız...”

“Feneçka mı?” diye laubali bir şekilde sordu Arkadiy.

Nikolay Petroviç kıpkırmızı oldu.

“Lütfen, adını yüksek sesle söyleme... Pekâlâ, tamam... o, artık benim evimde kalıyor. Onu eve aldım... iki küçük oda vardı. Yine de bütün bunları değiştirmek mümkün.”

“Rica ederim babacığım, neden değiştireceksin ki?”

“Arkadaşın konuğumuz olacak... yakışık almaz...”

“Bazarov konusunda lütfen hiç endişelenme. Bütün bunların üstünde biridir o.”

“Ayrıca sen de varsın,” dedi Nikolay Petroviç. “İşin kötüsü, şu daire de pek fena.”

“Rica ederim babacığım,” diye atıldı Arkadiy, “özür diler gibisin; utanıyor musun yoksa?”

“Tabii, utanmam gerekir,” diye cevap verdi Nikolay Petroviç daha da çok kızarak.

“Yeter babacığım, yeter, çok rica ederim!” Arkadiy şefkatle gülümsedi. “Neden özür diliyor ki!” diye düşündü kendi kendine ve içini iyi yürekli, yumuşak tabiatlı babasına karşı gizli bir üstünlük duygusuyla karışık hoşgörülü bir sevecenlik hissi doldurdu.

“Kes lütfen,” diye bir kere daha tekrarladı. Elinde olmadan kendisindeki gelişmişlik ve serbestlik bilincinin tadını çıkarıyordu.

Nikolay Petroviç, alnını silmeye devam ettiği elinin parmakları arasından ona baktı ve yüreğine sanki bir şey battı... Ama hemen kendini suçlu buldu.

“İşte bizim tarlalardan geçiyoruz,” dedi uzunca bir süre sustuktan sonra.

“Şu ilerdeki kuru galiba?” diye sordu Arkadiy.

“Evet, bizimki. Ama sattım ben onu. Bu yıl ağaçları kesecekler.”

“Neden sattın?”

“Para gerekiyordu; üstelik de bu toprak köylülere kalacak.”

“Sana paylarını ödemeyen köylülere mi?”

“Bu artık onlara kalmış bir şey ama günün birinde öderler.”

“Koruya yazık olmuş,” dedi Arkadiy ve etrafa bakmaya başladı.

Geçtikleri yerlere güzel manzaralı yerler denemezdi. Ufuk çizgisine kadar bazen hafifçe yükselerek, bazen de tekrar alçalarak boyuna tarlalar, tarlalar uzayıp gidiyordu; yer yer küçük korular görülüyordu ve pek seyrek ve alçak çalılıklarla kaplı sel yatakları Yekaterina Dönemi'nin eski planlarını anımsatarak kıvrıla kıvrıla gidiyordu. Kıyıları oyuk oyuk dereler, bentleri daracık minimini göletler, kararmış, çoğu yarı yarıya dağılmış çatılarının altında alçak kulübecikleriyle küçücük köyler, çalı çırpıdan örülmüş çitleri ve ıssızlaşmış harman yerlerinin yanındaki çarpılmış küçük kapılarıyla eğri büğrü ambarlar, kâh yer yer sıvaları dökülmüş kerpiçten, kâh haçları eğilmiş ve yıkık mezarlıklarıyla tahtadan kiliseler göze çarpıyordu. Arkadiy'in yüreği gittikçe daha çok buruluyordu. İnadına hep

üstü başı eski püskü, cılız cılız atlara binmiş köylülere rastlıyorlardı; yol kenarındaki söğütler, lime lime kabukları ve kırılmış dallarıyla yırtık pırtık elbiseler giymiş dilenciler gibi duruyordu; bir deri bir kemik inekler sanki aç bırakılmış gibi hendeklerdeki otları açgözlülükle yiyordu. Bu hayvanlar bir canavarın korkunç ve ölüm saçan pençelerinden sanki daha demin kurtulmuş gibiydiler ve bu güzel ilkbahar gününün ortasında bu güçsüz hayvanların içler acısı görünüşüyle, kar fırtınalarıyla, ayazları ve karlarıyla iç karartıcı ve hiç bitmeyecekmiş gibi bir kışın beyaz hayaleti ortaya çıkıyordu... “Hayır,” diye içinden geçirdi Arkadiy, “bu memleket zengin değil, ne bolluk ne de çalışkanlık söz konusu burada; olmaz, onu böyle bırakmak mümkün değil, köklü değişiklikler gerekli... fakat bu değişiklikleri nasıl yapmalı, işe nereden başlamalı?”

Arkadiy böyle düşünüyordu... o düşünürken ilkbahar da hükmünü sürüyordu. Çevredeki her şey pırıl pırıl yeşermişti, her şey yayıla yayıla ve tatlı tatlı dalgalanıyordu ve ılık rüzgârın sakin soluğu altında parlıyordu; her şey, ağaçlar, çalılar ve otlar; her tarafta tarlakuşları sonu gelmez demler çekiyordu; kızkuşları kâh alçak çayırın üzerinde dolanarak ötüyor, kâh sessizce küçük tümseklerin üzerinde koşuyordu; ekin kargaları, henüz kısa olan yaz buğdaylarının tatlı yeşilliği içinde güzel kara lekeler oluşturarak dolaşıyordu; artık hafifçe sararmış olan çavdarların arasında kayboluyorlardı, çavdarın duman rengi dalgaları içinde arada sırada kafaları görünüyordu. Arkadiy, bakıyor, bakıyordu ve düşünceleri gittikçe zayıflayarak kayboluyordu... Sırtından paltonu attı ve öyle neşelendi, babasına minicik bir çocuk gibi öyle bir baktı ki, babası onu tekrar kucakladı.

“Yaklaştık artık,” dedi Nikolay Petroviç, “sadece şu küçük tepeyi aşmamız gerekiyor, sonra ev görünecek. Seninle birlikte çok güzel bir yaşamımız olacak Arkaşa;

sen bana çiftlik işlerinde yardım edeceksin, tabii eğer bu seni sıkmayacaksa. Artık birbirimize sıkı sıkı sarılmamız, birbirimizi iyi tanımamız gerekli, doğru değil mi?”

“Elbette,” dedi Arkadiy, “fakat bu ne harika bir gün böyle!”

“Senin gelişini kutlamak için, canım. İlkbahar da pırıltılar içinde. Bununla birlikte Puşkin’le aynı görüşteyim. Yevgeniy Onegin’de ne der anımsarsın:

Nasıl kederlendirir gelişin beni,  
İlkbahar, ilkbahar, aşk zamanı!  
Nasıl...”

“Arkadiy!” diye öbür arabadan Bazarov’un sesi duyuldu. “Bana kibrit gönder, pipomu yakacak bir şey bulamadım.”

Nikolay Petroviç sustu, onu biraz şaşkınca ama acımayla dinlemeye başlamış olan Arkadiy ise cebinden acele gümüş kibrit kutusunu çıkardı ve kutuyu Pyotr’la Bazarov’a yolladı.

“Sigara ister misin?” diye tekrar bağırdı Bazarov.

“Gönder,” diye karşılık verdi Arkadiy.

Pyotr arabaya geri döndü ve kibrit kutusuyla birlikte kalın, siyah bir sigarayı Arkadiy’e verdi. Arkadiy, etrafına öyle kuvvetli ve ekşi bir eski tütün kokusu yayarak sigarayı tütürmeye başladı ki, hayatında hiç sigara içmemiş olan Nikolay Petroviç, oğlunu gücendirmemek için fark ettirmemeye çalışarak elinde olmadan burnunu öte yana çevirdi.

Çeyrek saat sonra her iki araba da griye boyanmış, çatısı kırmızı saca kaplanmış yeni, ahşap bir evin önünde durdu. Burası Maryino’ydu, yeni köy ya da köylülerin verdiği adla Topraksız Çiftlik’ti.



*Bobalar ve Oğullar*, klasik Rus edebiyatının unutulmaz yazarı İvan Sergeyeviç Turgenyev'in en önemli eseridir. Kitabın basımından sonra, "Avrupalı bir bakışa sahip tek Rus yazar" diye tanımlanan Turgenyev, karşılaştığı büyük tepkiler nedeniyle ülkesini terk ederek önce Baden-Baden'a, ardından Paris'e gider. Turgenyev, eserinde, kuşaklar arasındaki çatışmayı, derinlemesine ve dengeli bir bakışla sergiler. Romanın başkarakteri, doğa bilimlerinden başka hiçbir yasa ya da değer tanımayan, sonunda aşka yenik düşen nihilist Bazarov yazarın yarattığı karakterlerin en güçlüsüdür. Roman bir bakıma Turgenyev'in de bir üyesi olduğu kır kökenli soylu aydınların, kent kökenli radikal aydınlarla yenik düşüşünün öyküsüdür. Kitabın radikal aydınlar tarafından şiddetle eleştirilmesinin temelinde yatan, gerçekçiliği ve karakterlerinin inandırıcılığıdır. *Bobalar ve Oğullar*, yazarına ün getirmiş, ancak onun, yaşamına kırgın bir şekilde ve sürgünde devam etmesine yol açmıştır.

"Tanrım! *Bobalar ve Oğullar*'ın görkemi nedir öyle! Adeta bıçağın kemiğe dayanması gibi bir şey. Bazarov'un hastalığı nasıl da güçlü anlatılmış, kendimi halsiz düşmüş ve sanki ondan hastalık kapmış gibi hissettim. Ya Bazarov'un sonu? Ya ihtiyarcıklar? Kukçına? Nasıl yaptığını şeytan bilir. Tam anlamıyla dâhiyane."

Anton Çehov

#dünyaklasikleri #rusklasikleri #aile #ilişkiler #gelenek #değişim  
#nihilizm #kuşakçatışması #kıryaşamı

Kapak resmi: Walery Fljast-Rudnikoncki

 CAN

[can yayinlari.com](http://can yayinlari.com) | f | b | t can yayinlari

roman

ISBN 978-975-07-2151-4



9 789750 739514